Groninger boerenerven, een paradijs voor erfvogels

INTERVIEW

NOORD-GRONINGEN – Vogels houden van Noord-Groninger erven. Wierde & Dijk, de vereniging voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer in Noord-Groningen, voert op meerdere boerenerven broedvogeltellingen uit. Dit als onderdeel van het ervenproject Mooi Heem, waarmee gezorgd wordt voor een natuurimpuls op erven. Dat doet de vereniging onder meer door de biodiversiteit in kaart te brengen en boeren en burgers te stimuleren om hun erven te vergroenen.

door Addo van der Eijk

Vanaf linksboven (met de klok mee): Boerenzwaluw, Blauwborst, Pestvogel en Grote bonte specht (foto's Albert-Erik de Winter).

Op het uitgestrekte Groninger platteland vormen de erven groene oasen. „Op boerenerven groeien vaak struiken en bomen. De afwisseling van structuurrijke besloten erven met daaromheen open ruimte trekt veel vogels aan", vertelt Albert-Erik de Winter, bestuurslid van Wierde & Dijk. Vorig jaar startte de vereniging met het inventariseren van de natuur op Noord-Groninger erven. „We brengen de waarde en betekenis van erven en de omliggende landerijen voor flora en fauna in kaart. Daarvoor inventariseren we diverse soortgroepen, waaronder de broedvogels. Inmiddels hebben we de vogels op acht erven van leden van Wierde & Dijk in beeld."

Vogelkenner Alwin van Lubeck voerde afgelopen voorjaar een aantal inventarisaties uit. De erven liggen verspreid over het Hogeland, onder meer in Rottum, Westeremden, Lammerburen en Eenrum. Wat hij er aantrof, stemt hem positief. „De erven zijn rijk aan vogels. Als vogelaar kijk ik meestal naar vogels in bekende vogelgebieden, zoals de Waddenzee, Zuidlaardermeer en het Lauwersmeer. Op erven kwam ik nauwelijks. Als Groninger was ik er wel benieuwd naar. Ik ben blij verrast. Er zijn echt veel broedvogels te vinden."

Elk erf bezocht Van Lubeck in de broedperiode, tussen maart en juli, zes keer. Telkens vroeg in de ochtend, rond zonsopkomst, wanneer de vogels uit volle borst zingen. Dan liep hij een uur tot anderhalf uur een vaste route over het erf en de omliggende landerijen. Daarbij spitst hij vooral de oren. „Ik luister meer naar vogelgeluiden dan dat ik de vogels zie. Erfvogels herken ik op gehoor."

De inventarisatie is uitgevoerd volgens de richtlijnen van het broedvogel monitoring project van het SOVON Vogelonderzoek Nederland. Zijn soortenlijst telt inmiddels circa 35 verschillende soorten broedvogels. „Fazant, witte Kwikstaart, ringmus, wilde eend, winterkoning", somt hij er enkele op. De lijst wisselt per erf. „Op sommige erven broeden bijvoorbeeld ringmussen, op andere geen. Hetzelfde geldt voor soorten als rietgors en boerenzwaluw. Op een erf telde ik 35 paar boerenzwaluwen."

Ook de Fazant haan (links) en hen komen voor op de Noord-Groninger boerenerven (foto Albert-Erik de Winter).

Bij akkerbouwbedrijf Elswerd in Rottum oogt het erf van een afstand als een dicht bos, met hoge en oude bomen en veel struiken. „Waterhoen", zegt Van Lubeck, wanneer een vogelgeluid op het erf klinkt. Even later hoort hij een gele kwikstaart. Zijn mooiste waarneming op Elswerd? „De blauwborst. Bij het erf is water en riet te vinden. Daar zingen ze uitbundig. Prachtige vogels zijn het, met hun felblauwe borst. In het riet broeden ook andere rietvogels, zoals rietzangers, rietgorzen en kleine karekieten", legt Van Lubeck uit.

Workshops voor erfeigenaren die hun erf willen vergroenen

Erfeigenaren Jurtko en Joke Boerma genieten van de erfvogels. „Hoe meer vogels, hoe beter", zegt Jurtko Boerma enthousiast. Hij vertelt over een familie grauwe vliegenvangers, waarvan de jongen les krijgen van de ouders. „Alle jongen zitten dan naast elkaar op een touw, waarbij ze stuk voor stuk te eten krijgen."

Ook de blauwborsten zijn geliefd. „Het gaat goed met de blauwborst in Nederland. Het is een van de weinige soorten die van de Rode Lijst van bedreigde vogels is geschrapt, omdat het zo goed gaat", aldus Joke Boerma. Ook met de roodborst, grasmus en grote bonte specht gaat het goed. Dat Elswerd in trek is bij vogels, is geen toeval. De familie Boerma richt hun erf met veel zorg insecten- en vogelvriendelijk in. „Toen we hier introkken, was dit nog een keurig erf met borders. Traditioneel groeit langs de gracht een rij bomen. In plaats daarvan hebben we een geleidelijke en dichte bosrand gecreëerd met hoge bomen en veel onderbegroeiing van inheemse struiken en kruiden", vertelt Jurtko Boerma.

De vogels vertellen hem dat er veel insecten op zijn land leven. Vogels als grauwe vliegenvangers en spotvogels zijn immers insecteneters. „Insecten zijn goed voor mijn gewassen. Tien jaar geleden zijn we begonnen met het aanleggen van randen met bloemen waar veel insecten op afkomen. Zweefvliegen, lieveheersbeestjes en sluipwespen bestrijden de luizen op onze gewassen. De natuur is onze bondgenoot."

Eigenaren die meer vogels op hun erf willen, raadt De Winter besdragende beplanting aan. „De bloesems van deze bomen en struiken zijn in het voorjaar enorm waardevol voor insecten zoals wilde bijen en hommels. De bessen worden in het najaar gegeten door allerlei soorten trekvogels. Kies voor inheemse soorten die hier van nature thuishoren. Dat is echt essentieel. Een meidoorn die in Italië is opgekweekt, bloeit twee weken eerder dan 'onze' eigen meidoorns. Voor wilde bijen en hommels kan de Italiaanse meidoorn net te vroeg bloeien."

Speciaal voor erfeigenaren die hun erf willen vergroenen organiseert het ervenproject Mooi Heem meerdere workshops. Een workshop bestaat uit een theorieavond, een excursie langs erven en een praktijkochtend. Joke Boerma nam recent aan de workshop deel. Ze is er enthousiast over. „Een deskundige kwam bij ons op bezoek voor een tuinadvies. Heel interessant." Schaft ze via het project Mooi Heem nieuwe beplanting aan, dan vergoedt de provincie Groningen de helft van de kosten. Erfeigenaren in het buitengebied in de gemeenten Het Hogeland en Eemsdelta kunnen aan een workshop deelnemen. Dit najaar staan er twee op het programma: op 5 en 8 oktober in 't Zandt en op 25 en 29 oktober in Den Andel. Voor meer informatie en opgave: www.wierde-en-dijk.nl.